Voorstel

gemeenteraad

Vergadering:
gemeenteraad Heerlen

Vergaderdatum:

Registratienummer:
BWV-23002238

Agendapunt:

Heerlen,

Onderwerp
Uitwerking participatietraject omgevingsvisie

Inleiding/aanleiding
In de raadsvergadering van 19 oktober 2022 is ingestemd met het plan van aanpak voor het opstellen van de omgevingsvisie en de contouren van het participatietraject. In de commissievergadering die daaraan vooraf ging, is toegezegd dat de concretisering van het participatietraject begin 2023 zou volgen.

Doel participatietraject
De omgevingsvisie heeft een grote reikwijdte. Het gaat over bijna alle vraagstukken die de leefomgeving raken. We streven daarom naar een breed gedragen omgevingsvisie die tot stand komt in samenspraak met de Heerlense samenleving. De omgevingsvisie is een strategisch document met een visie voor de lange termijn. We vinden het belangrijk dat de stad zich herkent in de situatie van vandaag, maar ook geïnspireerd en in vertrouwen naar de horizon kan kijken. Deze ambities vragen om goede communicatie en participatie. Hiervoor passen we gerichte participatie toe; d.w.z. dat we aan de voorkant gerichte keuzes maken over welk onderwerp we input van de samenleving willen.

Kader
In de Omgevingswet (artikel 3.1) is bepaald dat de gemeenteraad een omgevingsvisie vaststelt. In het vaststellingsbesluit van de omgevingsvisie moet ook staan hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn en wat de resultaten daarvan zijn. Deze motiveringsplicht is geregeld in artikel 10.7 van het Omgevingsbesluit. Gemeenten mogen zelf weten hoe zij aan de participatie invulling geven.

In het plan van aanpak voor het opstellen van de omgevingsvisie is in hoofdstuk 5 op hoofdlijnen al aangegeven hoe we om willen gaan met participatie. De hoofdlijnen zijn nu verder uitgewerkt.

Kernthema
De omgevingsvisie valt onder het programma Omgevingswet en maakt vanaf dit jaar deel uit van het kernthema Ruimtelijke ordening.

Bevoegdheid

In artikel 3.2 van de Omgevingswet staat beschreven dat vaststelling van de omgevingsvisie een bevoegdheid is van de gemeenteraad. Derhalve is het belangrijk dat de raad zich kan vinden in de aanpak van de Omgevingsvisie en het participatietraject dat daarvoor wordt ingericht.

Voorstel
De notitie over de uitwerking van het participatietraject voor de omgevingsvisie vast te stellen

Argumenten
1.1 Participatie versterkt de verbinding tussen stad en bestuur

Een stevige en continue dialoog met de samenleving is essentieel voor een goede relatie tussen bestuur en burger. Omdat een omgevingsvisie het strategische document voor de leefomgeving is, mag de inbreng vanuit de samenleving niet ontbreken.

Participatie is maatwerk en in een grote gemeente als Heerlen met bovendien veel inhoudelijke diversiteit is dat best een uitdaging. Er is daarom gekozen voor een breed bereik, via meerdere sporen met een discussie over gerichte onderwerpen. Om te bepalen welke onderwerpen dat moeten zijn, wordt een notitie kernkwaliteiten voorbereid, die in de raadsvergadering van 29 maart a.s. aan u wordt voorgelegd.

1.2 De omgevingsvisie is beeldvormend en richt zich op het stimuleren van commitment en het ophalen van perspectieven en toekomstbeelden.

De omgevingsvisie is een strategisch en richtinggevend document. Voor veel inwoners lijkt dat ver te staan van hun dagelijkse bezigheden. Reden te meer om goed aan te sluiten bij de huidige leefwereld van mensen die in Heerlen wonen/werken en hoe zij de stad ervaren. We doen dat aan de hand van een omgevingsanalyse. Vanuit de dagelijkse realiteit maken we de doorstap naar de gewenste situatie in de toekomst. Daarbij geven we zowel aandacht aan het sentiment als de feitelijke omstandigheden. Een degelijke omgevingsanalyse zorgt ervoor dat we een goed beeld krijgen van het DNA van een deelgebied, wat er in de gemeente speelt en wat dominante waarden zijn. Bovendien creëren we betrokkenheid en stimuleren we het vermogen om zelf de toekomst vorm te geven.

1.3 We streven naar een groot bereik en een vertegenwoordiging van alle belangen in de dialoog.

We gaan de dialoog aan over wensen en ideeën over wat Heerlen moet worden in de toekomst met drie verschillende groepen mensen: professionele stakeholders, wijkraden, en inwoners. We kiezen bewust voor deze volgorde, omdat professionele stakeholders en wijkraden advies kunnen geven over hoe de inwoners, inclusief de moeilijke te bereiken inwoners, het beste betrokken kunnen worden bij het participatietraject.

We maken dus dankbaar gebruik van de input van organisaties en instanties waarmee we al langer samenwerken, maar geven ook een stem aan inwoners waarmee overleg nog minder vanzelfsprekend is. Denk aan kinderen, studenten, arbeidsmigranten en nieuwkomers (bijv. uit de Oekraïne).

De manier waarop we de verschillende groepen willen bereiken is divers. Van actieve brainstormsessies met stakeholders op inspirerende plekken tot wijkradenconferenties, een enquête, gesprekken in de wijk, een omgevingstour met een camerajournalist tot een online ideeënbus. Kortom, een breed pallet van participatievormen om zoveel mogelijk mensen te bereiken.

1.4 Het participatieproces is van begin tot eind duidelijk.

De sleutel voor een succesvol participatietraject is communicatie. Het is belangrijk dat deelnemers vooraf weten wat hun mate van invloed is en wat met hun inbreng wordt gedaan. In de notitie wordt per onderdeel en per spoor het resultaat beschreven. De uitkomsten van de omgevingsanalyse – in de vorm van een video en enquête-uitslag - vormen de uitgangspunten voor de dialooggesprekken. Per spoor worden ideeën en wensen verzameld. Tussentijdse resultaten worden transparant gedeeld. Het hele participatietraject worden gedocumenteerd, geanalyseerd en vervolgens omgezet in een overzichtelijk participatieverslag. Daarnaast informeren we deelnemers van het traject via een informatiebijeenkomst (fysiek en/of online). Iedere geïnteresseerde kan bovendien terecht op een gemeentelijke webpagina die uitgebreid informeert over de stappen die zijn gezet en de resultaten die we ophalen. Via bewonersbrieven zullen we de inwoners hiernaar verwijzen.

Tegenargumenten en risico's

1.1 Het risico van participatiemoeheid

De omgevingsvisie is niet het enige participatieproces dat in de gemeente Heerlen wordt gestart. We houden daarom zo goed mogelijk rekening met recente of nog lopende participatieprocessen. Verder zullen we de bestaande samenwerking met en in wijken benutten en zoveel mogelijk op natuurlijke momenten aansluiten. Daarmee maken we deelname voor inwoners zo gemakkelijk mogelijk.

Kosten en dekking

De kosten van het participatietraject worden gedekt vanuit het programma Omgevingswet, zoals verwoord in het raadsvoorstel van 19 oktober 2022.

Communicatie

Het uitgangspunt voor het participatieproces is het regionale afwegingskader van Parkstad en de notitie kernkwaliteiten die in het vroege voorjaar ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd. De eerste participatieronde start al eerder, in het eerste kwartaal.

Evaluatie

Zoals aangegeven in het raadsvoorstel van 19 oktober, delen we het participatietraject op in 3 stappen: ophalen (Q1 2023), toetsen (Q2) en terugkoppelen(Q4). Elke fase wordt geëvalueerd. Daarnaast wordt elke participatieronde ook geëvalueerd.
Q3 gebruiken we met name om het concept ontwerp omgevingsvisie op te stellen.

De dialoog met de stad eindigt uiteraard niet op het moment dat de omgevingsvisie is vastgesteld. Om dit ook te borgen is een borgingsplan in voorbereiding, dat direct na vaststelling van de omgevingsvisie gereed zal zijn.

Planning, procedure en uitvoering
De planning voor de omgevingsvisie verloopt conform plan van aanpak. De voorbereidingen om van wal te raken, zijn (nagenoeg) afgerond. De komende maanden zien er als volgt uit:

- Eind maart 2023 leggen we de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving aan u voor aan de hand van de notitie kernkwaliteiten.
- Vanaf februari t/m juli 2023 wordt de eerste participatieronde uitgevoerd. In deze periode wordt ook een keuzenotitie opgesteld en vindt de tweede participatieronde plaats. Elke fase ronden we af met een evaluatie.
- In de tweede helft van dit jaar vindt de terugkoppeling plaats van de opgehaalde informatie tijdens de participatierondes en starten we met het opstellen van het (concept)ontwerp omgevingsvisie.
- Vaststelling van de ontwerp omgevingsvisie staat gepland voor december 2023.
- Vaststelling van de (definitieve) omgevingsvisie, na verwerking van zienswijzen, in mei 2024.

Bijlagen
Notitie uitwerking participatie omgevingsvisie

Burgemeester en wethouders van Heerlen,

de wnd. secretaris,	De burgemeester,
drs. D. Huurdeman	drs. R. Wever

raadsbesluit

De raad der gemeente Heerlen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. registratienummer;

gezien het advies van de raadscommissie ;

besluit:

Aldus besloten tijdens de vergadering van de raad van de gemeente Heerlen van

de griffier, de voorzitter,

drs. T.W. Zwemmer drs. R. Wever